

JAR

K-MAGAZÍN

MAGAZÍN
KINEKUS

PRE VAŠE
POHODOVÉ
ČÍTANIE

AKO NA JAR

4
OŽIVIŤ ZÁHRADU

8 Čičmany

14 Tesárske náradie pre vaše projekty

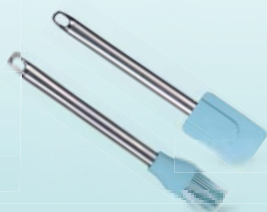
16 Novinky v ovocných záhradách

Objavte
viac ako 500
produktov
na pečenie

PEČENIE? S RADOŠŤOU.



PEKÁČE



MASLOVAČKY
A STIERKY



VÁHY



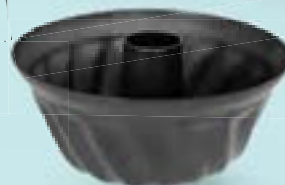
OŠATKY



TEPLOMERY
NA PEČENIE MÄSA



FORMY
NA PEČENIE CHLEBA



FORMY
NA BÁBOVKU



ŠLAHAČKOVÉ
FLAŠE



FORMY
NA MUFFINY



KERAMICKÉ PEKÁČE
A HRNCE



MISKY RÝCHLOKYSKY



NAVŠTÍVTE KINEKUS ALEBO VYŠE
150 PARTNERSKÝCH OBCHODOV OZNAČENÝCH

Overený partner
KiNEKUS

Kliknite na kinekus.sk/partnerskeobchody alebo naskenujte QR kód a nájdite partnerský obchod vo vašom okolí.

ŽILINA • BRATISLAVA 2X • KOŠICE • NITRA • POPRAD • PREŠOV • PRIEVIDZA • PÚCHOV • RUŽOMBEROK • TREŇCÍN • TRNAVA • JESEŇNÍK (CZ) • ŠUMPERK (CZ)

www.kinekus.sk



OBSAH

- 4 **SEZÓNA**
Ako na jar oživiť záhradu
- 6 **SORTIMENT**
Nádoby z hlíny
- 8 **ROZHOVOR**
Čičmany
- 10 **PRÍRODA**
Ako prichádza do prírody jar
- 12 **SORTIMENT**
Novinky v sortimente
- 14 **SORTIMENT**
Tesárske náradie pre vaše projekty
- 16 **ZÁHRADA**
Novinky v ovocných záhradách
- 18 **ZAČÍNAME**
Ako správne namiešať betón
- 20 **OKIENKO DO DUŠE**
Naučená schopnosť
- 22 **DETSKÁ STRANA**
- 23 **TIP NA VÝLET**
Kysuce
- 24 **JARNÉ RECEPTY**
- 26 **KRÍŽOVKA**

PRÁVIDLO TROCH R.

Podľa Wikipédie je „Radosť spontánna vnútorná emocionálna reakcia na príjemnú situáciu, osobu alebo spomienku. Je spojená s pocitom šťastia, jasnou a pozitívnou náladou. Človek sa vo chvíľach radosti cíti dobre, sú splnené všetky jeho okamžité psychické potreby. Radosť patrí k najpríjemnejším a najprirodzenejším emóciám, je výrazom duševnej pohody.“

Biblia opisuje radosť z blízkosti Boha ako zdroj sily, umožňujúci človeku prekonať aj veľmi ťažké a náročné situácie. Radosť v biblickom ponímaní je spojená so službou blížnemu.

Beethovenova „Óda na radosť“, ktorou vrcholí jeho posledná 9. symfónia, sa stala oficiálnou hymnou Európskej únie. Vyjadruje hodnoty vlastné všetkým európskym štátom, je oslavou zjednotenia pri uchovaní rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých členských štátov.

Ako vidíme, radosť sprevádza človeka od staroveku až po dnešné moderné časy, je našou základnou emocionálnou výbavou. Prečo teda vidíme okolo seba toľko zamračených tvárí, padnutých kútikov úst a smutných pohľadov?

Žiaľ, je to spôsobené aj vlastnosťou ľudskej mysle, ktorá prirodzene na seba naberá a zrkadlí „okolité emócie“ ľudí, s ktorými sa stretávame alebo ktorí žijú okolo nás. Obrovský vplyv na to majú aj masovokomunikačné prostriedky, ako je televízia, rádio, tlač a internet. Ovplyvňuje nás aj hlas Zlého, ktorý nám neustále predkladá všetky chyby druhých, ako aj naše vlastné a ktorého úlohou je držať nás v emócií strachu a nepohody, lebo vtedy sme najlepšie ovládateľní a manipulovateľní. Ako z toho von? Veď objektívne sú posledné roky veľmi ťažké. Začalo to pandémie, ktorá ochromila nielen ľudí, ale aj ekonomiky krajín celého sveta. Pokračuje to vojnu v tesnej blízkosti našej krajiny, zemetraseniami a množstvom ďalších katastrof.

Dá sa v tejto situácii prežívať radosť? Určite áno. Je pravda, že sami nedokážeme ovplyvniť žiadnu z vyššie spomenutých katastrof, ale dokážeme zmeniť svoj pohľad na seba a na ľudí okolo seba. Teda môžeme a mali by sme byť tým svetlom, ktoré druhým svieti, aby lepšie videli to dobré, čo je okolo nás a v nás. Ak si viac budeme všimáť dobro a dáme priestor vďačnosti za každý prežitý okamih, zistíme, že dobrého je na svete oveľa viac.

Radosť na rozdiel od toho, čo nám svet našepkáva, nie je len súkromná záležitosť. Buduje sa prajnosťou voči druhým a to aj tým, ktorí majú celkom odlišný názor. Dokonca tu platí veľmi zvláštne Pravidlo troch R: **Radosť rozdávaním rastie**. Teda ak ju budeme rozdávať, nikdy jej nebude menej, ale vždy jej bude viac. To je veľmi pozitívna správa a naplňa nás nádejou, že je v našich silách zmeniť tento svet, práve našim postojom a rozdávaním radosti.

Charlie Chaplin povedal: „Deň bez smiechu je premárnený deň.“ Odporúčam: Zasmej sa, aj keď na to nie je dôvod a o chvíľu spozoruješ aj dôvod na smiech. 😊

Ďakujem všetkým tvorcom a prispievateľom do tohto čísla. Verím, že ich snaha prispeje k Vašej spokojnosti s obsahom. Akékoľvek nápady, rady, kritiku alebo pochvalu 😊 môžete napísať na email: kmagazin@kinekus.sk, alebo poštou na adresu: Kinekus, Rosinská 13, 010 08 Žilina. Všetky čísla K-magazínu si môžete prečítať na www.kinekus.sk.

Často si kladieme otázku: Aký bude tento rok? Dovolím si odpovedať myšlienkou, ktorej autorom je pápež František: „**Čaká nás veľmi dobrý rok, keď budeme každý deň robiť dobré skutky.**“ Ja len dodávam: Robme ich s úsmevom a s radosťou. 😊

Štefan Súkeník



Ako na jar oživiť záhradu

Aj tá najkrajšia záhrada vyzerá počas včasnej jari ako zanedbaná. Bodaj by nie, keď približne štyri mesiace všetky rastliny odpočívajú. Ani zimné počasie záhrade nepridá – mráz, sneh, dážď a vietor dokážu počas zimy záhradu potrápiť. Približne tak dlho sme v záhrade nepracovali ani my. A priznajme si – bez pracovitých rúk sa aj tá najkrajšia záhrada rýchlo zmení na zanedbaný kút. Teraz je čas oživiť ju.



Dobrá správa je, že oživenie záhrady po zime nie je časovo ani finančne nákladné. Vystačíme naozaj so základným vybavením a ochotou trochu sa ponamáhať?

Ak sme počas zimy nevykonali kontrolu a opravy náradia, začiatok jari je poslednou príležitosťou urobiť tak v relatívnom pokoji. Kontrola rúčok, nabrúsenie a namazanie pohyblivých častí náradia by preto mali byť našimi prvými jarnými prácami.

Prvou skutočnou prácou, ktorú budeme robiť priamo v záhrade, je isto predjarný rez ovocných stromov.

Rezu sme sa podrobnejšie venovali v jednom z predchádzajúcich čísel magazínu, preto si povedzme viac o zbere vrúblov. Že neviete, o čo sa jedná?

Pokiaľ máte v záhrade jablňu, ktorej plody vám

mimoriadne chutia, prípadne starú odrodu, ktorú chcete zachovať pre vnukov, je zber vrúblov presne to, čo potrebujete. Počas februára (určite ešte pred rozbehnutím jarného nalievania púčikov) odstrihneme zo stromu vrúbku, čiže asi 20 až 30 centimetrov dlhé konce konárikov bez bočných výhonkov. Podobne, ako keď chceme dlhšie zachovať čerstvú kyticu, aj spodnú časť vrúblov omotáme mokrým papierom a potom vložíme do plastového sáčka. Ak zbierame konáriky z viacerých stromov, nezabudnime ani na označenie jednotlivých odrôd. Jednoduchý špagátik s lístkom nám môže ušetriť prekvapenie o pár rokov, keď mladý stromček začne rodiť niečo, čo sme nečakali. Vrúbku v sáčku uložíme do chladničky. Použijeme ich na štepenie neskôr, najlepšie na začiatku mája.

Pri prerezávaní vysokých ovocných stromov nezabudnite ani na rez malín, ríbezlí a ruží.

Po cvičení s nožnicami a pílkou, ktoré absolvujeme pri reze stromov, nasleduje cvi-



Pre mnohých záhradkárov je prvým krokom k oživeniu záhrady návšteva záhradného centra.

A tam často dochádza k prvej chybe. V realite sa prejaví až počas neskoršej jari, leta a jesene. Preto si ju mnohí začínajúci (a ani pokročilí) záhradkári nikdy nevšimnú. Chyba spočíva v nákupe rastlín „podľa očí“. Rastliny, kvitnúce už v predajni totiž prirodzene lákajú k nákupu. Výsledkom je záhrada, ktorá na jar kvitne všetkými odtieňmi a tvarmi, ale počas zvyšku roka je len fádne zelená. A ak túto chybu budeme opakovať každý rok, výsledkom bude síce pestrý záhon, ale pestrý iba na jar. Šikovný záhradkár si preto zistí, aké rastliny má nakúpiť, aby jeho kvetinová záhrada bola pestrá čo najdlhšie. Kvety nakupuje nie podľa očí, ale podľa pripraveného zoznamu.

čenie s hrablami. Hneď po definitívnom zmiznutí snehu (čo môže byť na konci marca v Bratislave a koncom apríla na Zámagurí) sa môžeme pustiť do oživovania trávnik. Poslúžia nám k tomu obyčajné železné hrable alebo špeciálne prevzdušňovacie hrable, ktoré rozrušujú machovú vrstvu skrytú pod trávou. Vyhrabeme starú trávu, mach aj zatúlané lístie.

Zo záhrady odstraňujeme všetko, čo môže podporovať tvorbu hnilobných procesov. Staré drevo zo stromov, dosky, zabudnuté hrby listia, konárov alebo čečiny. Rovnako je treba zlikvidovať všetky zabudnuté mumifikované plody, ktoré sú semenišťom hubových a plesňových ochorení v novej sezóne.

Vzhľadom na to, že rastliny ešte nie sú rozvinuté, je jar aj ideálnym obdobím na rôzne opravy a úpravy. Nemusí sa jednať o veľké práce. Aj výmena porušenej geotextílie v záhone sa lepšie robí, keď všade nezavádzajú trsy, konáre, listy a kvety, prípadne otravný hmyz.

V okrasných záhradách vysádzame jarné trvalky. Pestrú ponuku nájdeme v záhradných centrách. Či už sú to astry, veternice, rudbekie, ľaliovky, alebo stále populárnejšie floxy, vždy nájdeme množstvo odrôd v pestrých farbách.

Trvalky sú veľmi odolné a zvládnu rásť a prosperovať aj na menej príjemných miestach. Môžeme nimi oživiť nielen skalku, ale aj svahy a tienisté miesta. Pri výsadbe však postupujme rozumne a dodržíme rozostupy. Vysoké trvalky vysádzame vo vzdialenosti trsov 60–70 centimetrov, stredne veľké aspoň 40–50 centimetrov a tie najmenšie 25–30 centimetrov. Tak si zaistíme, že sa nám rastliny nebudú prekryvať a budú vytvárať pekné trsy.

Počas skorej jari sa venujeme aj predpestovaniu sadeníc. Ideálny je vykurovaný skleník alebo napríklad zimná záhrada. Slnecná predsieň alebo okenná parapeta však poslúžia tomuto účelu rovnako dobre.

Skorá jar je príležitosťou nielen na vypestovanie priesad, ale aj prvej zeleniny. Ideálny je na tento účel skleník, ešte lepšie vykurovaný. Namiesto vykurovaného skleníka si môžeme pomôcť aj jednoduchým pareniskom. Na jeho stavbu nepotrebujeme nič viac ako pekné slnečné miesto v zátvrtí a jednoduché materiály - hranoly, dosky alebo betónové prefabrikáty. Strecha môže byť sklenená alebo sklolaminátová. Materiál stien aj strechy pareniska môže dokonca byť už „recyklovaný“. Staré OSB dosky zo stavebného debnenia, prípadne použité drevené okno môžu prispieť k vašej jarnej dávke vitamínov.

Parenisko má veľkú výhodu vo svojej malej výške a teda malom objeme. Na jeho vykúrenie nebudeme potrebovať žiadnu techniku, ani drahú energiu.

Polmetrová vrstva čerstvého hnoja (kravský, konský, ovčí, zajačí) parenisko vykúri úplne spoľahlivo aj v januári. Ak nepanujú extrémne mrazy, môžete už v januári vysievať do pareniska šalát, reďkovku či mrkvu. Ak budeme vysádzať rastliny do pareniska neskôr, vystačíme aj s polovičnou vrstvou a tú môžeme ešte premiešať s pilinami alebo slamou.

Zíde sa vám



Hrable na mach



Nožnice



Prerezávací píla



Záhradný vozík

NÁDOBY z hlíny



Pred sto rokmi dožívali na Slovensku posledné hrnčiarске dielne, ktoré vyrábali kuchynský riad. Nielen hrnčeky, šálky či taniere, ale aj hrnce a pekáče.

Pred sto rokmi sa ešte našli na dedinách kuchyne, kde sa varilo a pieklo na otvorenom ohni. Na varenie sa používali nádoby vyrobené z hrnčiarскеj hlíny. Ľudia so zvlášť jemnými chuťovými bunkami na jedlo pripravené "v hlíne" nedajú dopustiť. A tak sa po sto rokoch hlinené nádoby na varenie a pečenie zasa vracajú do módy.

VARENIE v hlinených nádobách však už ovláda málokto. Toto umenie sa stratilo rovnako, ako sa stratili tzv. čierne kuchyne. Boli to kuchyne, ktoré mali klenbový strop, pokračujúci priamo do komína. Namiesto pece sa varilo na vyvýšenom ohnisku v strede miestnosti. Samozrejme, dym z ohňa patrične zafarbil steny a strop. Preto sa kuchyňa nazývala čierna. Hrnce, panvice a pekáče boli položené priamo na ohnisku. Intenzita varu či pečenia sa regulovala len tým, ako sa okolo hrncov priložilo drevo, prípadne ako sa kutáčom posunula pahreba k hrncom či

od nich. Nebolo treba žiadnu elektroniku, žiadne tlačítka. Dokonca ani plyn v potrubí. Daňou za dokonalú chuť a jednoduché varenie však bola doslova čierna kuchyňa.

MODERNÉ NÁDOBY

Dnes sa nádoby vyrobené z hlíny používajú viac na pečenie, zapekanie a dusenie ako varenie. Hlinený pekáč, forma na bábovku alebo veľkonočného baránka sú pre modernú kuchárku o čosi prirodzenejšie, ako používanie hlineného hrnca na modernom sporáku, hoci aj to je v niektorých prípadoch možné. Rôzne keramické formy na sladké



zlomky) z doby rímskej, ktoré archeológovia nazývajú "terra sigillata". Sú to keramické nádoby, bohato zdobené rôznymi reliéfmi. Ak by sme mali túto keramiku k niečomu prirovnať, najviac by sa hodilo porovnanie s terakotovými kvetináčmi, pravda obľajších tvarov. Veľmi podobné nádoby sa vyrábajú dodnes. Najčastejšie sa nazývajú rímsky hrniec, hoci nám skôr pripomínajú veľký keramický pekáč s vrchnákom. Názov odkazuje práve na starú rímsku keramiku.

AKO SA STARAŤ O RÍMSKY HRNIEC

Táto keramika nemá glazúrovú ochranu, preto sa musíme o rímske hrnce naozaj starať. Možno si niekto spomenie na rozprávku o žene, ktorá mala na plotových koloch hrnce a nie a nie ich tam všetky pomestiť. Nuž, kedysi to nebola len rozprávka, ale realita. Hrnce z prírodnej keramiky sa totiž musia pred dlhším uskladnením vždy riadne vysušiť. Ideálne aj na slniečku. Skladovanie v otvorenej polici je tiež vhodnejšie ako v uzavretej skrínke. Samozrejmosťou je, že rímsky hrniec pri skladovaní neprikrývame pokrievkou.

„Kto chce variť pokojne, zdravo a chutne, isto by mal vyskúšať varenie v hlinenom hrnci.“

Keď takýto hrniec chceme po prvý krát použiť, je dobré namočiť ho úplne do čistej vody aspoň na 24 hodín. Keramika z prírodnej hliny je totiž plná pórov a tie treba naplniť. Inak sa budú pri varení naplňovať vodou, ktorú si odoberú z práve varených potravín. Okrem suchého jedla by to znamenalo zmenu farby hrnca a miešanie chutí medzi jednotlivými varenými jedlami. Po dobrom namočení hrniec vyberieme a necháme preschnúť. Následne vnútro hrnca natrieme rastlinným olejom. Nešetíme. Čo sa nevpije do stien hrnca, môžeme zotrieť papierovou utierkou. Rímske hrnce sú krehké. Preto si dávame pozor aj na to, kam ich kladieme, keď sú horúce. Drevená podložka prípadne niekoľkokrát preložená utierka sú vhodnejšie ako ko-

vové podklady. Zabránia totiž tepelnému stresu nádob, ktoré by mohli rýchlo prasknúť pri položení na chladný kov.

Rovnako je dôležité nezohrievať rímske hrnce prázdne. V prípade čistenia neglazovaných hlinených hrncov musíme byť taktiež opatrní a prispôsobiť sa prírodnému materiálu. Nikdy na umývanie nepoužívame chemické čistiace prípravky. Tak ako sa do pórov nádoby dostáva voda, dostali by sa do nich aj tieto čistiace prostriedky. Na umývanie preto používame len čistú vlažnú vodu. Pri čistení si samozrejme môžeme pomôcť hubkou alebo kefkou. Sóda bikarbóna prípadne soľ sú jediné chemické látky, ktoré sú povolené na čistenie. V prípade, že z hrnca aj po dôkladnom umytí stále cítíme pachy, môžeme si opäť pomôcť sódou. Nasypeme ju na dno hrnca a necháme cez noc pôsobiť, aby pohltila nežiadúce pachy.

AKO NA RÍMSKOM HRNCI VARÍŤ

Ak používame keramické hrnce vo funkcii pekáča, je samozrejme možné používať ich v akejkolvek rúre. Málokto však vie, že niektoré hrnce je možné používať napríklad na plynovom sporáku. Majme na pamäti, že keramika sa vždy zohrieva pomalšie ako kov a aj varenie a pečenie v keramických nádobách trvá o čosi dlhšie, najmä pre dlhšiu fázu počiatočného zohrievania. Pri varení dávame taktiež pozor na tepelné šoky. Nikdy do horúceho hrnca nenalievame studenú vodu, ani studené potraviny, napríklad priamo z chladničky. Čím väčší by bol rozdiel teplôt medzi hrncom a potravinou, tým väčšia by bola pravdepodobnosť okamžitého prasknutia.

Odmenu za pomalšie varenie a zložitejšiu starostlivosť je zdravé jedlo, ktoré je navyše lahodnej chuti. Jednotlivé zložky totiž majú viac času na vzájomné reagovanie a prenikanie chutí. Pomalšie varenie zachováva v jedle viac vitamínov. Nie je ani nutné používať na varenie tuk. Jedlo sa pripravuje pri nižšej teplote a pomalšie, pravdepodobnosť prihorenia je preto aj bez tuku veľmi nízka. Výhodou keramických nádob je aj ich vzhľad. Sú dostatočne reprezentatívne, aby sme ich mohli použiť nielen na varenie, ale aj na podávanie jedál. V keramike podávané jedlo vydrží teplé podstatne dlhšie ako v kovom hrnci či pekáči.

dobroty sú rozšírené aj preto, že sa jedná o glazovanú keramiku. Čiže o keramiku, na ktorej je pôvodný pórovitý povrch vypálenej hliny prekrytý hladkou glazúrou a znova vypálený. Takáto keramika sa potom správa k potravinám veľmi podobne ako smaltované plechové hrnce. Stena nádoby je totiž nepriepustná pre akékoľvek potraviny. Samozrejme, glazovaný keramický materiál sa správa z hľadiska prenosu tepla úplne inak ako kov. Iným druhom keramiky sú neglazované nádoby. To je skutočná klasika, ktorá sa používa tisícročia. Aj na Slovensku sa dajú nájsť napríklad nádoby (či skôr ich



Do malebnej obce na konci doliny Rajčianky sme sa vybrali ešte v zime. Napriek tomu, že sa jednalo o teplú zimu, v Čičmanoch bolo 30 centimetrov snehu. Dreveničky boli pokryté bielymi perinami a zo striech viseli cencúle. V takom prostredí sa človek hneď v duchu prenesie o sto rokov do minulosti. O histórii obce, ale aj o bežnej próze každodenného života v rázovitej dedinke „na konci sveta“ sme sa pri káve porozprávali s Bc. Ivetou Michalíkovou, starostkou Čičmian.

Aká je história obce?

Prvé zmienky o obci Čičmany pochádzajú z roku 1272. V listine sa spomínajú ako Cziczman. O pôvode a vzniku obce existuje viacero teórií, ktoré vychádzajú zo spôsobu stavania drevených domov,

ich výzdoby a iných kultúrnych osobitostí. Najrozšírenejšia je teória o balkánskom, konkrétne bulharskom vplyve na pôvod Čičmian. Územie Čičmian bolo pravdepodobne osídlené na základe tzv. valašského práva v rovnakom období ako susedné obce Zliechov a Valaská Belá.

Obyvatelia Čičmian sa zaoberali hlavne poľnohospodárstvom, chovom oviec, výrobou papúč, výrobou a predajom bryndze. Čičmanci pracovali aj ako lesní robotníci či sklenári.

V rokoch 1907 a 1921 a 1945 postihli obec veľké požiare. Požiare zničili vzácne zrubové stavby, zmenili celkový vzhľad obce a spôsobili ústup výstavby tradičných dreveníc.

Po požiaroch v roku 1921, kedy ohňu podľahla takmer polovica obce, bola vďaka tlaku verejnosti a pomoci štátnych orgánov celá spodná časť obce postavená nanovo z pôvodného materiálu, teda dreva. Výstavba bola ukončená v roku 1928. Celkovo sa zrealizovalo na pohorenisku i mimo neho 66 domov a 29 hospodárskych budov. Do-

zor nad stavbou mal architekt Dušan Jurkovič. Po dostavbe všetkých objektov bola vyhlásená súťaž o najkrajšie vymalovaný dom, čo bolo podnetom k návratu tradičnej vonkajšej ornamentálnej výzdoby. V roku 1977 bola dolná časť obce vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry.

Kde sa vzali vzory, ktorými sú zdobené drevenice?

Prvá výmalba vonkajších stien dreveníc vznikla v snahe chrániť zakresané trámy pred prenikaním vlhkosti. Pôvodné drevenice boli asi do polovice výšky natreté na bielo, a samotné ornamenty boli pomerne jednoduché, išlo o vlnovky, čiarky, krížiky a krúžky.

Čičmianske ornamenty, aké poznáme dnes, sa objavili v obci až po ničivom požiaroch v roku 1921. Na drevenice sa v tomto období začali prenášať štylizované geometrické útvary a ornamenty inšpirované čičmianskou výšivkou. Čičmianske ornamenty boli v roku 2013 zapísané do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.





Pani starostka povzbudzuje účastníkov Rajeckého maratónu.

Môžete čitateľom osvetliť názvy a tvary jednotlivých typických vzorov?

Ornamenty vychádzajú z tradičnej čičmianskej výšivky, sú geometricky štylizované s rôznymi motívami. Každý ornament má svoj tradičný názov. Oblíbenými motívami sú sfčka, kľučky, vykrútky, baranie rožky, pohárce, okrúhle kvietky a kohúty.

Ako sa žije v obci na konci doliny dnes?

Na konci doliny sa žije ťažko. Máme všade ďaleko a to sa odráža aj na dodávateľských faktúrach. Keď nám majú prísť niečo opraviť, je cena za dopravu často vyššia ako práca. Najväčšie starosti sú s podielovými daňami, nakoľko obec má 124 obyvateľov, prevažne dôchodcov. Dostávame preto málo financií z podielových daní.

Je tu dosť starších ľudí, ktorí žijú sami. Majú síce rodiny, ale tí ich chodia navštevovať iba cez víkendy. Takže keď majú starší občania nejaké zdravotné problémy, prípadne potrebujú inú pomoc, obec im je k dispozícii v ktorejkoľvek hodine. Obec taktiež zabezpečuje dôchodcom stravovanie v jednom z penziónov v obci.

Pritom obec ročne navštívi aj 25 000 až 30 000 návštevníkov. Napriek tomu, že sa to zdá ako pozitívum, má to aj odvrátenú stránku. Návštevníci očakávajú čistú obec bez odpadkov. V lete je treba starať sa o výsadbu kvetov, v zime odhŕňať sneh. Rovnako treba opravovať zatažené komunikácie

a parkoviská. A informačné tabule a ďalšia infraštruktúra tiež musia byť v poriadku. Ak pôjde všetko ako má, chceme začať s výstavbou parkovísk na vstupe do obce od Rajca.

Pomáha obci turizmus?

Turizmus samozrejme pomáha. Zariadenia a podnikatelia, ktorí ubytovávajú, nám platia daň z ubytovania. Celá obec je parkovacia zóna a parkovné veľmi pomáha financovať chod obce. Všetko je prepojené. Keby nebolo turistov, tak podnikatelia by skončili, skončilo by lyžiarske stredisko, prestali by premávať autobusy a tým pádom by sme to mohli, ako sa ľudovo povie „zabalit“ a Čičmany by skončili.

Sme veľmi všetci závislí na turizme. Ľudia nás podporujú, lebo aj im záleží na zachovaní kultúrneho dedičstva našich predkov. V našej obci si môžu návštevníci pozrieť maľované domy, navštíviť expozície Považského múzea Radenov dom a dom č. 42, kde expozícia zobrazuje život Čičmian v minulosti. Taktiež môžu turisti vyliezť na čičmanskú obriu lavičku a pokochať sa krásnym výhľadom. Zdatnejší môžu vyliezť až na vrch Strážov, ktorý dal názov celému pohoriu. Taktiež sa môžu návštevníci našej obce zúčastňovať podujatí, ktoré sú organizované po celý rok a vybrať si podľa svojej chuti, či chcú počúvať ľudovú hudbu, alebo si pozrieť scénky, niečo nové sa dozvedieť, prípadne sa započúvať do zvuku fujár.



Čičmianske ornamente: sfčka, kľučky, vykrútky, baranie rožky, pohárce, okrúhle kvietky a kohúty.

K nezaplateniu je u nás pokoj a ticho, ktoré sa nedá nikde kúpiť, iba zažiť v našej dedinke. Po šiestej večer, keď nával turistov odíde, je tu to pravé ticho.

Ako vznikla spolupráca medzi obcou Čičmany a spoločnosťou Kinekus?

Kinekus predáva kolekciu hrncov s čičmanským motívom. Nakoľko nechcel vykrádať naše kultúrne dedičstvo (ako sa to už niekoľkokrát stalo), oslovil ma pán riaditeľ a na výmenu ponúkol obci pomoc. Veľmi nám pomáha táto spolupráca, lebo môžeme obec posúvať vpred. Viem, že v súčasnosti pri krízach, ktoré máme je ťažké podnikáť. Ale fakt sme veľmi vďační za každú pomoc. Bez Vás všetkých by Čičmany zanikli.



Ako prichádza DO PRÍRODY JAR

Ak si niečo zaslúži nazývať sa zázrakom prírody, tak je to veľmi pravdepodobne jar. Rastliny, ktoré preživali celé mesiace zdanlivo mŕtve, zrazu začínajú pučať. Zdanlivo z ničoho sa tvoria kvety a listy.

V prírode postupne prestáva vládnuť hnedá a čierna farba. Stále viac sa presadzujú pestré farby kvetov a svetlé odtiene zelenej na čerstvo pučiach listoch. A na teplé slnečné lúče reagujú aj zvieratá. Niektoré sa vracajú po dlhých mesiacoch strávených v cudzine. Iné "iba" zmenia srst' či perie zo zimnej verzie na letnú. Ale všetky sa pripravujú vychovať nové potomstvo.

PRVOTNÝM SPÚŠŤAČOM zmien v prírode je zvyšovanie teploty. Teploto rozbehne aktivitu koreňovej sústavy rastlín, prúdenie miazgy a pučanie kvetov a listov. Rastliny sa snažia rozbehnúť svoj letný spôsob fungovania, čiže metabolizmus založený na fotosyntéze. Ten umožní rastlinám žiť a rásť ako jednotlivcom. Každá rastlina sa zároveň snaží o zachovanie svojho druhu, preto všetky byliny a stromy kvitnú.

Každá rastlinka je inak prispôbená na zvládanie nízkych teplôt. Jedným zo spôsobov je vytváranie nenápadných, ale zato proti mrazu odolných kvetov. Prvé kvitnutia si preto väčšina ľudí ani nevšimne. Zato peľovníci majú červené nosy už vo februári.

Vtedy začína kvitnúť lieska. Jej kvety sú nenápadné. Skôr si všimneme rozvinuté jahňady, čiže samčie kvety, ako drobné purpurové samičie kvietky. Len o niečo neskôr začne kvitnúť jelša a jej príbuzná breza kvitne pravidelne „až“ v polovici apríla. Zato kvitne pravidelne ako hodinky a nerozhádzu ju žiadne výkyvy počasia. V tomto smere je výnimočná. Zvyčajne totiž rastliny rozvíjajú puky v závislosti od teploty. Preto rastliny na severných svahoch začínajú kvitnúť o čosi neskôr oproti tým na južných svahoch. Dokonca môžeme sledovať neskoršie rozvíjanie pukov na severných konároch jedného stromu. Zaujímavejšie je však sledovať, ako sa vplyvom teploty postupne rozvíjajú napríklad bukové lesy. Postupne zo dňa na deň sa posúva horná hranica zelene a postupne nahrádza červenú farbu nerozvinutých bukových pukov. Všetky tieto zmeny sú založené na aktivite enzýmov v rastlinných pukoch. Tie spustia procesy delenia špeciálneho delivého pletiva a z pukov sa začnú tlačiť kvety a lístky. Ak sa teploty vo februári udržia nad nulou, môžeme nájsť aj prvé huby. Pravda, nebude ich veľa a budú to huby rastúce na dreve – hľiva ustricová, plamienka zimná a uchovec bazový (judášovo ucho). V priebehu marca sa k týmto prvým hubám pridajú aj smrčkovce české.

Vo februári sa preberú aj prvé jarné kvety. Biele kvety snežienok aj žlté podbele sa objavujú už na konci tohto mesiaca.

V marci môžeme nájsť už aj mladučku žihľavu. Isto bude chutiť nadrobno nakrájaná kuriatkam a ďalšiemu hydinovému drobizgu, ktorý sa už liahne. Rovnako však môže chutiť aj nám. Stačí ju nadrobno nakrájať a spolu s cibuľkou 15 minút podušiť na masť. Potom už len pridať vajčička a delikatesná žihľavová praženica je hotová! A komu nechutí na jar praženica, môže sa v marci tešiť na prvé listy medvedieho cesnaku.

Vo svete zvierat sa dejú ešte viditeľnejšie zmeny ako vo svete rastlín. Mnoho druhov vtákov na jar migruje. Jarná migrácia je rýchlejšia ako jesenná. Je podriadená hormonálnym zmenám v telách vtákov, ale aj počasiu. Z nášho územia sa sťahujú naspäť do svojich severských hniezdisk tie druhy, pre ktoré naša zima znamená pobyt v teplom prostredí. Najčastejšie sú to dravce, napríklad myšiaky severské a kane sivé. Príslovie hovorí, že náradie na poľné práce si treba chystať, keď do dediny dorazí trasochvosť. Ten sa zvyčajne zo svojej zimnej púte vráti koncom februára alebo v marci. A dobrý gazda tak vyjde na pole





práve včas, aby tam počul ďalšieho navrátilca - škovránka poľného, ktorý sa vznáša vysoko nad poľami a veselo vyspevuje. V priebehu marca sa k nám vracajú druhy, ktoré zimovali okolo Stredozemného mora. Pováčšine sa jedná o spevavce, napríklad vrchárky, kolibkáriky, červienky, strnádky trstinové a drozdy plavé. Vracajú sa niekedy vo veľkých krdľoch, ktoré sa však rýchlo roztratia a jednotlivé páriky sa začnú pripravovať na hniezdenie. Súčasťou tejto prípravy je pre mnohé aj hľadanie partnerov a označovanie hniezdného teritória pomocou spevu.

Sýkorky, ktoré ohlasovali svojím hlasom blížiacu sa jar už od konca januára, sa na čas stratia z dohľadu. Niektoré sa vrátia do lesov, iné zostanú v blízkosti ľudských sídel. Najmä sýkorky veľké a sýkorky belasé je možné nájsť v záhradách, kde budú po-

čas leta vytrvalo zbierať hmyz. Myslíme na ne a pripravme pre ne hniezdné búbky.

V priebehu marca sa môžu objaviť aj bociany, ktorých migračná trasa je podstatne dlhšia. Vracajú sa totiž až zo subsaharskej Afriky. Iná ľudová múdrosť hovorí, že na Juraja sa lastovička vracia do kraja. A je to pravda. Lastovičky sa vracajú koncom apríla, keď už môžu nájsť dostatok lietajúceho hmyzu, bez ktorého by neprežili. V rovnakom čase sa vracia na Slovensko aj veľmi vzácny sokol červenonohý. Je to vynikajúci letec. Nečudo, veď jeho zimoviská sú v Namíbii či Botswane.

Ale aj naše zvieratá, ktoré v zime nikam nescutujú, prežívajú zmeny. Vo februári začínajú zhadzovať parohy jelene a pokračujú aj marci a apríli. Počas jari a leta im dorastú nové. Budú pre nich ozdobou aj zbraňou

pri jesennom boji o jelenice. So stratou snehovej pokrývky sa mení aj srst' a zafarbenie mnohých zvierat. Jelene a srny zmenia farbu zo zimnej sivej na letnú hnedú. Hranostaje sa tiež prefarbia do hnedého kožucha. V ich prípade je však zimný kožuch biely s čiernym koncom chvostíka.

Postupne sa prebúdzajú aj zimní spáči. Z brlohov vyliežajú hladné a nervózne medvede. Nervózne bývajú najmä medvedice, ktoré vyvádzajú po prvýkrát von medvediatá, narodené počas najtuhšej zimy. S ustupujúcim snehom sa vo vysokohorských lesoch odohráva nádherné jarné divadlo toku hlucháňov.

Jarná príroda je plná zázrakov stvorenia. Preto sa nevyhovárajte a nájdite si počas jari čas na ich obdivovanie. Určite to bude dobre využitý čas.

Novinky v sortimente

Jar je už tu a s ňou prichádza chuť na zlepšovanie, upravovanie a nové projekty. Aby sa tieto snahy vydarili čo najlepšie, prinášame opäť dávku noviniek. Samozrejme, na tieto stránky sa nám nezmestia všetky novinky v sortimente Kinekusu. Dokonca sa sem nezmestí väčšina z nich. Preto ak chcete mať prehľad o všetkých, radšej v mobile kliknite na tlačidlo „Novinky“, prípadne vo vyhľadávачi zadajte adresu www.kinekus.sk/novinky-v-ponuke/. Najjednoduchšie sa k nim dostanete, ak sa na stránke kinekus.sk prihlásite na odber noviniek elektronickou poštou. Poďme sa teda pozrieť na niekoľko jarných noviniek, ktoré vám skrátia bývanie či zákusky, pomôžu pri práci alebo zabavia vášho štvornohého miláčika.

Jar s novými kvetináčmi



Našu jarnú kolekciu noviniek doplnia aj veľké množstvo moderných kvetináčov.

Prvým z nich je kvetináč **KARO ECO COFFEE DESKA**. Jedná sa o moderný dizajn s dreveným vzorom. Materiálom však nie je drevo,

ale kompozit tvorený z polypropylénu, drevených triesok a šupiek z kávových zŕn. Prírodné suroviny, ktoré by inak skončili ako odpad, tvoria až 40 percent výroby. Kvetináče **KARO ECO COFFEE DESKA** sú vybavené kolieskami a výpustom. Dodávajú sa ako jednoduché kvetináče v rozmere 39x39x39,4 centimetra alebo ako dvojité kvetináče s rozmermi 39x78x39,4 centimetra. Na výber sú dve rôzne farby - latte a espresso.

Ak máte radšej menej hranaté tvary, možno vám bude viac vyhovovať kvetináč **MUZA**. Jedná sa o plastový kvetináč s vložkou. Dodáva sa v antracitovej farbe a vo výške 80, 60 a 40 centimetrov, všetky s horným priemerom 39 centimetrov. Najnižšia verzia sa dodáva nielen v okrúhlejšej, ale aj v „zdvojenej verzii“ s horným okrajom rozmerov 59x39 centimetrov.



Najväčšou skupinou kvetináčových noviniek sú kvetináče **FURU**. Len noviniek je do sortimentu zaradených viac ako dvadsať rôznych modelov. Pribudli antracitové a zelené modely tohto plastového kvetináča s vložkou. Vysoké (45 a 55 centimetrov) aj nízke (29 centimetrov), hranaté aj okrúhle s priermi 25 a 30 centimetrov. Farba aj vodorovný rebrovaný vzor z nich urobia hit tejto sezóny.



Vajíčka

Ak chcete zapojiť do prípravy veľkonočnej výzdoby aj deti, možno je práve pre vás určená sada vajíčok na maľovanie. Okrem ôsmich kusov vajíčok obsahuje aj farby, štetec, stojan na maľované vajíčko, nálepky a dokonca pohyblivé oči, ak by ste sa rozhodli, že vajíčka budú mať podobu zvieratka či inej figúrky.



Sada na zdobenie

Do cukrárskeho sortimentu pribudla ďalšia sada na zdobenie zákuskov, tort a koláčov. V tejto sa nachádzajú okrem vrečka na zdobiaci krém aj dva adaptéry a až 36 rôznych tvarov zdobiacich špičiek, vrátane špeciálnych

plochých. Sada je dodávaná v praktickej hygienickej krabičke, kde si všetky časti nájdu svoje miesto a nebudú sa povalovať po policiach.

Žiarovky na lane

Dekoračné svetlo, pozostávajúce z 10 žiaroviek a hrubého lana sa hodí na terasy, pod pergoly alebo do interiérov. Žiarovky sú samozrejme len imitácie a svietia pomocou LED. Lano je dlhé 3 metre a napájací kábel 15 centimetrov. Dekoračné svetlo je napájané pomocou dvoch tužkových batérií. Samozrejmosťou je použitie automatického časovača.



Vrtáky do naozaj tvrdých materiálov



Kto niekedy skúsil vyvrtáť dieru do tvrdej talianskej dlažby vie, aká je to námaha. A neustále hrozí, že drahá dlaždica či obkladačka praskne. Najmä, ak sa človek o materiál trochu viac oprie. Ďalšou novinkou v našom sortimente sú špeciálne vrtáky, ktoré sú určené práve na presné a rýchle vrtanie dier do skla, keramiky, dlažby či obkladu. Štvorhranný karbidový hrot je osadený na tele z ušľachtilej ocele. Pomocou šesťhrannej stopky s priemerom ¼ palca je možné vrtáky nasadiť nielen do veľkých vrtáčiek, ale aj do menších akumulátorových prístrojov. Dodávané sú v priemeroch 4, 5, 6, 8, 10 a 12 milimetrov.

Hračky pre psíkov

Pre psíka neexistuje väčšia odmena, ako hodaná loptička. Môžu za ňou ozlomkrky bežať a možno ju aj priniesť naspäť. Len preto, aby ste ju skúsili hodiť ešte ďalej a oni mohli bežať ešte viac ozlomkrky. Preto sme do sortimentu zaradili dva nové typy hračiek pre psíkov. Prvou je loptička z PVC, ktorá svieti, čo psíka ešte viac stimuluje k prenasledovaniu a hľadaniu. Druhou je hračka z TPR peny, ktorá pri stlačení píska. Psík je takto opäť motivovaný k hre a stláčaniu hračky.



Tabuľka s kriedou

Ak chcete vysádzať izbové rastlinky do kvetináčov systematicky, ale ešte si úplne nie ste istí napríklad názvami, možno je práve pre vás určená naša dnešná ostatná novinka. Je ňou zapichovacia tabuľka a krieda. Pomocou kriedy si na tabuľku jednoducho poznačíte názov rastliny, prípadne ďalšie poznámky. Alebo len obyčajné srdiečko. Tabuľka má rozmery 7x5 centimetrov a môžete si vybrať obdĺžnikový alebo oválny tvar. Dĺžka zapichovacej paličky je 30 centimetrov.



TESÁRSKE NÁRADIE

pre vaše projekty

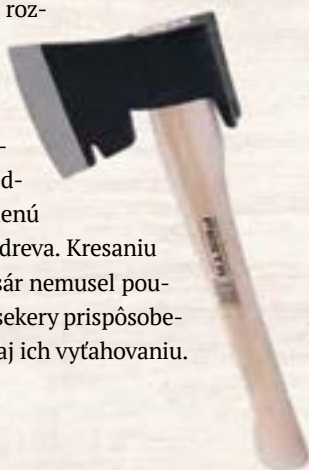
Nie každý si môže dovoliť zaplatiť majstra tesára. A nie každý si môže dovoliť zaplatiť za motorové náradie. Našťastie, nie všetky projekty vyžadujú ruku profesionála a benzínové či elektrické náradie.

Jednoduchý prístrešok na auto alebo pergola nad terasou sú naozaj jednoduché projekty, ktoré zvládne aj šikovný domáci majster. Krovy starých domov a kostolov nech sú nám povzbudením, že aj tesárske diela, ktoré sú vybudované bez motorom poháňaných náradí a často aj bez klinecov, môžu pretrvať storočia.

STARÉ TESÁRSKE DIELA dokonale využívali nielen vlastnosť dreva, ale aj tradičného tesárskeho náradia. Toťž sekery, píly, dláta, uholníka a ceruzky. Pomocou týchto jednoduchých nástrojov dokázali tesárski majstri vytvoriť často trojdimenzionálne spoje dreva, o akých sa ani nesníva moderným majstrom, zvyknutým na rýchlu pásovú výrobu jedného krovu za druhým. Práve preto, že dokázali vyrobiť rôzne geniálne spoje dreva, nepotrebovali na jeho spájanie ani obyčajné klinec, nieto ešte kovania.

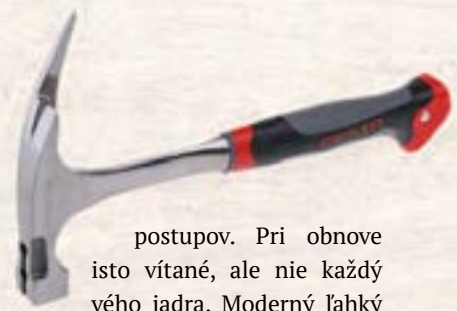
TESÁRSKA SEKERA

Základným tesárskym náradím bola kedysi sekera širočina. Zostala preto znakom tesárov dodnes. Tesali sa pomocou nej z drevnej guľatiny hrady, používané na stavanie stien dreveníc aj krovov. Niektoré staré hrady v strechách dosahujú rozmery až 40x60 centimetrov a dĺžku dve desiatky metrov. Od tejto práce dnešných tesárov odbremenili gátrové píly a sekery sa primerane tomu zmenšili. Dnešná tesárska sekera je už len jednoručná sekera. Stále však má vychýlenú rúčku, aby sa ňou dalo kresat po dĺžke dreva. Kresaniu je prispôbené aj široké ostrie. Aby tesár nemusel používať zároveň sekeru aj kladivo, je opak sekery prispôbený pribíjaniu stredne veľkých klinecov a aj ich vyťahovaniu.



TESÁRSKE KLADIVO

Priznávame, že sekera sa objavuje už len v rukách starých majstrov, alebo mladých majstrov, ktorí pracujú podľa starých tradičných stavieb je to chce krov kresaný z jedlokrov tiež nie je na zahodenie. A k nemu patrí aj primerané náradie. Tesárske kladivo je základným náradím modernejšieho tesára. Aby šlo klinec pribíjať čo najrýchlejšie, je hlavica upravená dvoma zlepšovákmi. Prvým je drážkovanie úderovej plochy kladiva.



Druhým je výrez s magnetom, do ktorého sa vkladá klinec pred prvým úderom. Vďaka tomuto jednoduchému zariadeniu sa vyhnete klepnutiu po prstoch a práca ide naozaj od ruky. Zručný majster zvládne zatĺcť klinec do dreva na dva údery. Rúčka moderného tesárskeho kladiva je vyrobená zo sklolaminátu, prípadne na polovicu zo sklolaminátu a ocele (tá tvorí jeden celok s hlavou kladiva). Sklolaminát má oproti drevu dve výhody. Lepšie tlmí nárazy a nie je náchylný na poškodenie počasím. Ak ho náhodou zabudnete na streche pri úteku pred búrkou, stačí ho utrieť a môžete pokračovať.



PÍLKA

Tesárske píly môžu byť dvoch typov. Hranaté rámové s napínaním rámu pomocou povrazu, alebo chvostovky. Oba typy majú svoje výhody a nevýhody. Pre praktické každodenné použitie sa však azda viac hodia chvostovky, pretože sú úplne nekomplikované. Dĺžka okolo 50 centimetrov by mala stačiť aj na hranoly a hrubšie dosky. Dnešné píly sú vyrábané z naozaj kvalitných ocelí a tepelná úprava zubov je tiež samozrejmosťou. Píly sú dnes dimenzované tak, že vydržia, kým sa nezatupia. Preto dávajte dobrý pozor na to, čo pílite. Ani najlepšia oceľ nie je dimenzovaná na pílenie skrytého klinca. Bohužiaľ, práve tepelná úprava zabráňuje prebrusovaniu zubov a oprave píly.

Rúčky sú už bežne plastové. A práve rúčky väčšiny píl skrývajú zaujímavosť, o ktorej nevedia ani mnohí skúsení používatelia. Rúčka píly je tvarovaná tak, aby sa s rúčkou pri priložení k doske dal merať uhol 90 a 45 stupňov. Vážne, pozrite sa dobre na rúčku píly! Skúsený používateľ dokáže pílu nastaviť aj podľa odrazu dosky na píle. Ale o tom niekedy inokedy.

DLÁTA

Aj keď moderní majstri na to často zabúdajú, dláta správneho tesára by mali byť nabrúsené tak, že sa s nimi dá holiť. Preto sú dláta vyrábané z najlepších chrómvanádiových ocelí a skutočný majster si ich dobrusuje sám. Pre bežné použitie to síce nie je potrebné, ale kto chce vyrábať presné dlaby a čapy, nemal by na to zabúdať.



Rovnako by nemal zabudnúť na to, že je lepšie mať viac rôznych veľkostí dlát. Malé dláta nie sú vhodné na veľké práce. S veľkým dlátom sa zasa nedá dostať do úzkych medzier. Ostatnou radou je skontrolovať si, či sú kupované dláta určené na prácu s kladivom. Zvyčajne majú spevnený horný okraj rúčky kovovým prstencom. A do dláta sa nikdy neudiera kovovým kladivom, vždy len dreveným mlatom!

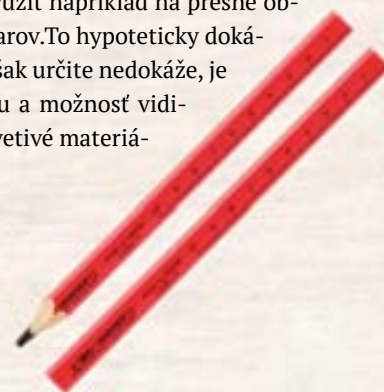
TESÁRSKY UHOLNÍK A CERUZKA

Staré tesárske uholníky boli popísané rôznymi uhlami, číslami a tabuľkami. Boli totiž príručnou kalkulačkou majstra, ktorý často musel z hlavy vypočítať uhly strecha a tie potom pomocou uholníka naniest na opracúvané krokvy. Aj keď je tesársky uholník pravouhlým uholníkom, zároveň je pravítkom. A to hneď štvornásobným. Merať sa dá totiž na vonkajšej aj vnútornej strane oboch ramien. Možno vás už niekedy napadla otázka: Prečo má tesárska ceruza (klajbas) ten charakteristický plochý tvar?

Obdĺžnikový prierez tesárskej ceruzky je prispôbený najčastejšiemu miestu použitia. Teda rôznym strechám, krovom a ďalším šikmým konštrukciám.

Šírka dlhšej strany je ½ palca (12,7 mm) a šírka užšej je štvrt palca, čiže 6,35 mm. Ak teda chcete napríklad vytvoriť pravidelné medzery medzi doskami na podlahe terasy, stačí použiť tesársku ceruzu, ktorú vložíte medzi dosky.

Obdĺžniková je ale aj tuha v tesárskej ceruze. Dá sa preto naostriť zrezaním z jednej strany do ostrého, ale odolného hrotu. Takto zaostrený klajbas môžete využiť napríklad na presné obkreslenie nepravidelných tvarov. To hypoteticky dokáže aj obyčajná ceruzka. Čo však určite nedokáže, je preostrenie do tupého hrotu a možnosť viditeľne značiť aj na menej prívetivých materiáloch - tehlu, kameň či betón.



Tesárske nástroje v sebe skrývajú storočia vývoja a prispôsobovania, aby plnili svoj účel čo najlepšie. Nebojte sa ich preto zobrať do rúk a venovať sa svojmu projektu. Pri troche cviku môže byť každý majstrom.



Novinky v ovocných záhradách

Hoci ovocinárstvo je na Slovensku azda ešte tradičnejšie ako ovčiarstvo, aj ono zažíva zmeny a prispôsobuje sa. Každoročne prichádzajú nové spôsoby pestovania a nástroje ulahčujúce prácu. Ale aj nové druhy ovocných stromov, krov a s každým množstvo odrôd a kultivarov. Ak uvažujete o zmene vo svojej ovocnej záhrade, možno vás inšpiruje aj tento text, v ktorom sa spoločne pozrieme na niektoré zaujímavé druhy ovocia a nové odrody tých tradičných.

PISTÁCIA

Áno, aj túto pôvodne subtropickú plodinu môžeme pestovať u nás. Musíme však mať na pamäti niekoľko dôležitých faktov. Pistácia je strom, ktorý pochádza z horúcich púštnych oblastí. V lete preto u nás nebude mať žiadne problémy, najmä nie v teplejších krajoch Slovenska. V zime však neznesie silnejšie mrazy, hoci teplotám do -10 stupňov odolá. Neštepené stromy znesú dokonca mrazy do -25 stupňov. Dôležité je aj to, aby mali pistácie suchšiu pieskovú pôdu. V ťažkých vlhkých pôdach trpia odhnívajúcimi koreňmi, zato suchá kamenistá pôda je pre ne ideálna.

Pistácia je dvojdomá rastlina. To znamená, že je dôležité kúpiť samičie aj samčie stromy.

Pistácie môžeme vypestovať zo semienka, ale rýchlejšie je kúpiť si už predpestované stromčeky.



PLOSKOPLODÁ BROSKYŇA

Ploskoplodá (plochá) broskyňa nie je úplne novým druhom. Je odrodou bežných broskýň.

Niekomu jej tvar môže pripadať divný a oproti bežným okrúhlym broskyniam priam odpudzujúci. Nenechajte sa však odradiť!



Tvar plochých broskýň je v prvom rade veľkou výhodou pri odstraňovaní kôstky. Ostatne, kôstka týchto broskýň je tak či tak menšia ako u bežných guľatých druhov. Na výber je niekoľko odrôd tohto ovocia, napríklad Ordigan a Saturn. Posledne spomenutá chuť oproti ostatným podstatne sladšie, pretože jej dužina obsahuje menej kyselín. Samozrejmosťou je tiež výber z viacerých tvarov a podpníkov. Stačí sa spýtať v pestovateľskej škôlke.



PAW-PAW

Zdá sa vám tento názov exotický? Odborný názov tohto stromu je Asimina trojlaločná. Ďalšie názvy tohto stromu nám len málo prezradia o jeho vzhľade či spôsobe pestovania: lávové ovocie, indiánsky banán, banán severu.

Aspoň názov indiánsky banán naznačuje krajinu pôvodu. Jedná sa naozaj o americký strom z mierneho pásma, ktorý je bez problémov možné pestovať aj v našich klimatických podmienkach. Mladé stromky vo veku dvoch až troch rokov treba chrániť pred mrazmi, potom je už pestovanie úplne bezproblémové.

Plody pripomínajú obrovské nezrelé slivky. Aj keď sú už zrelé, vzhľadom nijako nenaznačia, že ich je potrebné obrať. Iba vôňa zrelého ovocia to prezradí. Chuť zrelého ovocia je kombináciou banánu, avokáda a ananásu. Niektoré mlsné jazyčky v nej dokonca cítia vaječný líkér.

Plody sú u nás neznáme aj preto, že nie je možné ich prepravovať na dlhšie vzdialenosti - ľahko sa totiž otlčú. Pestovať ich môžeme všade, kde sa darí jabloniam. Pri výsadbe je potrebné venovať pozornosť otázke, či sa jedná o samoopelivý kultivar. Ak nie, je lepšie kúpiť rovno tri stromy. Rodiť začnú vo veku 4-5 rokov.

Jedná sa o bezproblémový druh lahodného ovocia, ktorý nenapádajú ani škodcovia a netrpí chorobami.



JUJUBA

Známa aj ako čínska datľa je ďalším subtropickým ovocím na našom zozname. Hoci pochádza z juhovýchodnej Ázie, nerobí jej problém ani naše podnebie. Vydrží aj niekoľkodňové mrazy, ktoré môžu dosiahnuť -25°C. Teplá slnečná lokalita je však pre ňu vždy lepšia. Celkovo je nenáročná a znesie rôzne typy pôd. V subtropických podmienkach je považovaná za inváziu rastlinu, pretože sa dokáže rýchlo šíriť koreňovými výhonkami. V našich klimatických podmienkach sa táto jej schopnosť až tak silno neprejavuje.

Jej plody v zrelom stave pripomínajú skôr kiwi s farbou červeného jablka. Majú sladkú a chrumkavú dužinu. Po dlhšom zretí sa farba ovocia zmení na červenohnedú a šupka zvráskavie. Odtiaľ dostala jujuba svoj datľový názov.

V škólkach môžeme zakúpiť štepenec jujuby. Už sme spomenuli, že je veľmi životachopná a to sa prejavuje nielen v rozrastaní sa koreňmi, ale aj v úrode. Rodí totiž už v prvom roku po vysadení. Dorastá do výšky štyroch metrov.



HURMIKAKI

Alebo aj Hurmi Kaki či len Kaki sa odborné nazýva ebenovník rajčiakový. Cudzokrajný názov naznačuje, že pôvod tohto ovocia môžeme hľadať vo východnej Ázii. Jedná sa o pomaly rastúci ker či nízky strom, ktorý sa na jeseň sfarbí do nádherných oranžových a červených listov. Možno ho teda využiť aj ako estetický prvok záhrady. Nemá rád podmáčané pôdy, zato ocení dobre výživné pôdy s množstvom humusu a živín. Mrazu odoláva dobre, hoci pri naozaj silných mrazoch je lepšie obaliť spodnú časť kmeňa slamou a jutovinou. Rez nie je potrebný, dokonca môže byť kontraproduktívny. Je možné vybrať si z viacerých kultivarov. Niektoré z nich sú samoopelivé, ale dobrý opelovač zaistí viac úrody. Plody sú podobné žltým či oranžovým rajčinám a ak nie sú úplne zrelé, sú pri niektorých odrodách trpké ako naše trnky. Dozrievajú neskoro na jeseň a preto je prejedanie plodov mrazom najjednoduchším spôsobom, ako sa presvedčiť o zrelosti týchto odrôd hurmikami. Plody vydržia na strome aj do Vianoc. Je možné jest ich čerstvé, ale džem z nich je tiež vynikajúci. Ak máte záhradné centrum alebo záhradkára, ktorému dôverujete, môžete si zakúpiť

aj odrody, ktoré nie sú trpké a je teda možné konzumovať ich aj skôr ako po prvých mrazoch.



Nové druhy ovocia a nové odrody starších druhov sú nielen zaujímavé na pohľad, ale aj chutné a plné vitamínov. Keď sa tieto vlastnosti spoja s jednoduchým pestovaním, fakticky neexistuje dôvod, prečo by ste nemohli niektorú z týchto novíniek zaradiť do svojej záhrady.



Ako správne NAMIEŠAŤ BETÓN

Niektoré projekty v dome či v záhrade vyžadujú aj nejaké to miešanie betónu a betónovanie. Kedysi betónovanie zvládol každý dedinský chlap. Dnes si už častejšie voláme na pomoc profesionálov – na veľké práce dokonca domiešavače, na menšie aspoň majstrov. Nie je však zlé vedieť, čo robiť, aby sme namiešali správny betón a ten potom vydržal dlhé roky. Aj preto, že staré zdedené recepty už vzhľadom na nové zloženie cementov neplatia.

ČO BUDEME POTREBOVAŤ

Miešanie betónu nie je komplikované. Ak potrebujeme malé množstvo betónu, nemusíme ani špiniť miešačku.

Lepšie je však mať na stredne veľké projekty pripravenú miešačku. Novú alebo starú. Vždy si však musíme byť istí, že jej elektrické zapojenie je úplne v poriadku. Staršie miešačky sú síce mechanicky odolné, ale izolácie majú za sebou desiatky rokov práce v ťažkých podmienkach. A kombinácia vody, kovovej konštrukcie a elektriny zapríčinila už mnoho nešťastí.

Okrem miešačky na betónovanie nepotrebujeme žiadnu inú techniku. Vystačíme so základným náradím. Zíde sa dobrá oceľová lopata, murárska lyžica (kelňa) a fúrik.

AKÉ MATERIÁLY POUŽIŤ

V betóne sú tri povinné a jedna dobrovoľná zložka. Povinné sú cement, štrk (skôr štrkopiesok) a voda. Dobrovoľnou prísadou sú plastifikátory a ďalšie látky, ktoré zlepšia vlastnosti betónu. Pozrime sa najskôr na cement. Toho sa vyrába niekoľko druhov. Základným delením je rozdelenie na čistý portland-

ský cement a zmeskový cement. To nás až tak trápiť nemusí. Na Slovensku je štandardom portlandský cement. Jeho základom je tzv. portlandský slinok a obsahu maximálne 5 percent iných prímiesí. Musíme si skôr dať pozor na čísla a skratky, ktorými sú označené vrecká s cementom. Najpoužívanejším cementom je cement s označením 32,5. Hodí sa na väčšinu drobných projektov. Cement s označením 42,5 je vhodnejší na stavby, kde sa vyžaduje vyššia pevnosť. Čiže čosi skôr pre profíkov. Na pätku pod stĺpik alebo na chodník pred dom je betón z takéhoto cementu

skôr luxusom. Ak sme spomenuli skratky, myslíme tu na písmená R a N, ktoré sa objavujú v kombinácii s číslami 32,5 a 42,5. Cement označený písmenom R je tzv. rýchly, teda počiatkové hodnoty pevnosti dosiahne veľmi rýchlo. Pre bežné použitie stačí aj betón s označením N, čiže normálny. Pri jednom aj druhom cemente nezabudnime na to, že podmienčne pochôdzny môže byť už na druhý deň, plnú pevnosť dosiahne až po určitom čase, štandardne 28 dňoch.

Druhou dôležitou zložkou je štrk. Ak ste videli zábery z opráv mosta v Hlohovci, bolo na nich vidieť veľké kamene, ktoré fakticky neboli prepojené cementom. Je doslova zázrak, že most vydržal bez opráv tak dlho. Štrk, resp. štrkopiesok je „kostrou“ betónu. Jednotlivé zrná a kamienky sú v dobrom betóne obalené cementom a keď zmes vytuhne, vytvorí sa jednoliata masa. Štrkopiesok môžeme získať pekne po starom z riečnych naplavenín. Takto získaný štrkopiesok je guľatozrný. Lepšiu kvalitu betónu dosiahneme, ak si kúpime a necháme doviezť ťažený štrkopiesok frakcie 0-8. Znamená to, že v dovezenej kope sa nachádzajú všetky veľkosti kamenných zrníek od prachových po 8 milimetrov. Tento materiál s ostrými hranami je na betónovanie vhodnejší.

V každom prípade by štrkopiesok mal byť čistý, bez organických prímiesí (rôzne korene, listy, tráva a podobne) a čo najsuchší. Pri mokrom piesku sa v domácich podmienkach ťažko určuje po-

trebný objem vody do výslednej zmesi.

Tretou zložkou betónu je voda. Nemusí byť rovno z vodovodu, podmienkou však je, že musí byť čistá.

Spomenuli sme aj dobrovoľné prísady. Tými sú plastifikátory, čiže látky, ktoré pomáhajú znižovať spotrebu vody. Dnešné cementy sú oproti niekdajším veľmi jemné. Aby sa z takéhoto cementu vytvorila ideálna betónová zmes, potrebujeme viac vody. Vodnatý betón je však nevhodný na betónovanie. V riedkom betóne sa kamienky usádzajú na dne, zatiaľ čo hore zostáva iba voda. Podobne, ako keď sa v hrnci s gulášom usadí mäso dole. Betón by však nemal vyzeráť ako guláš. Okrem toho sa zvyšná voda musí z betónu odpariť. To prispieva k vzniku prasklín v betóne. Hotový namiešaný betón by skôr mal pripomínať hustú kašu. Preto do miešačky pridávame podľa návodu aj plastifikátor. Kúpime ho v stavebninách spolu s cementom. Prípadne môžeme použiť kuchynský saponát. Na jednu osemdesiatlitrovú miešačku stačí jedna polievková lyžica.

MIEŠANIE BETÓNU

Teoretickú prípravu máme za sebou, môžeme teda začať miešať. Do miešačky najskôr nalejeme vodu. Aj keď máme k dispozícii vodu z hadice, nalievame vodu vedrami, aby sme mali prehľad, koľko vody sa už v zmesi nachádza. Na začiatok stačí len namočiť miešačku. Potom pridávame cement a štrkopiesok v pomere 1 ku 5. Čiže na jednu lopatu

cementu päť lopát štrkopiesku. Následne pridávame podľa potreby vodu a jednu dávku plastifikátora.

S presnejším miešaním si môžeme pomôcť tak, že si vypočítame objem miešačky, alebo ju jednoducho naplníme vodou. Vodu potom vylejeme do suda či „vykýblujeme“ a tak získame údaj o objeme. Nezabudnime, že pri miešaní nebýva miešačka plná betónu. Podľa typu môže byť bubon naplnený na $\frac{2}{3}$ či len $\frac{1}{2}$ objemu. Potom podľa trojčlenky rozpočítame jednotlivé ingrediencie. Ak sa nám podarí vyrobiť vo všetkých miešačkách rovnaký betón, bude projekt vyzeráť lepšie a bude aj trvácnejší. Pri výpočte môžeme používať tieto orientačné hodnoty: Na jeden kubický meter betónu by sme mali minúť 300–400 kilogramov cementu, 1800 kilogramov štrkopiesku a 170 litrov vody.

Ako s namiešaným betónom pracovať ďalej, to si povieme v nasledujúcom čísle magazínu.

Ako na betón bez miešačky

Betónovú zmes môžeme namiešať aj bez miešačky. Stačí nám fúrik, motyka a silné ruky. Na jeden fúrik potrebujeme približne jedno vedro vody, jedno vedro cementu a tri vedrá piesku. Najskôr zmiešame nasucho zmes piesku a cementu. Potom dolievame vodu a motykou zmes premiešavame, až kým nie je masa pekne rovnomerná.

Zíde sa vám



Miešačka



Lopata



Murárska naberačka



Fúrik



Plastové vedro

NAUČENÁ SCHOPNOSŤ

Každý z nás už zrejme počul meno Andrej Kmeť. Bol jedným zo skromných národných dejateľov 19. storočia. V skrátенých životopisoch sa dozvieme, aký bol mimoriadne úspešný. Prečítame si, aký obrovský herbár zostavil, čo sa mu podarilo v oblasti archeológie, etnografie, geológie, či jeho najobľúbenejšej vedy - botaniky. Málokto sa však zahľbí ďalej.

V SKUTOČNOSTI BOL ANDREJ Kmeť ešte omnoho viac, ako len národný buditeľ. V prvom rade to bol kňaz, ktorý sa vo viacerých farnostiach naplno venoval pastoračnej činnosti. A keď mu boli farnosti malé, prispieval do rôznych novín a časopisov a napísal aj niekoľko popularizačných brožúr, napríklad o hospodárstve. Nezostal však len pri teoretizovaní. V Krupine založil miestnu sporiťňu, zakladal štepárske a ovocinárske spolky, pomáhal pri budovaní Matice slo-

venskej, Slovenskej muzeálnej spoločnosti a položil aj základný kameň Slovenského národného múzea. Okrem toho zorganizoval výstavy slovenských čipiek vo Viedni, Prahe, Paríži a v USA. Nerobil to však len preto, aby cudzinci videli, aké máme na Slovensku pekné čipky. Výstavy boli premysleným marketingom. Andrej Kmeť totiž pomáhal zakladať aj výrobné družstvá, ktoré pomáhali slovenské čipky a výšivky vyrábať aj predávať. Kmeťov herbár má 72 tisíc položiek. V rámci paleontologického výskumu sa mu v Beši podarilo vykopat a zachrániť kosť mamuta.

Jeho nálezy a zbierky z rôznych odvetví tvoria základ zbierok Slovenského národného múzea. Skrátka, životopis Andreja Kmeťa je životopisom mimoriadne akčného, činorodého a úspešného človeka. Keby žil v Amerike, už by o ňom natočili životopisný film.

Na jeho životopise ma zaujali nie jeho úspechy, ale to, ako ich dosiahol. Nenarodil sa totiž do honosného domu, ani nebol extrémne nadaný. Naopak, Andrej Kmeť pochádzal z mimoriadne skromných pomerov. Bol synom dedinského kováča v dedinke Bzenica. Bol posledným, ôsmym dieťaťom. Keď sa pozrieme na obrázok jeho rodnej chalúčky, dnešnými očami vidíme takmer obydlie marginali-

zovanej menšiny. Prvé ročníky školy absolvoval v Žarnovickej hute. Z domu teda odišiel veľmi zavčasu a do Bzenice sa už nikdy natrvalo nevrátil. V štúdiách pokračoval v Banskej Štiavnici. Zdá sa to byť logický krok a veľký úspech pre nadaného dedinského chlapca. Ale na tamojšom gymnáziu sa vtedy vyučovalo nemecky. Odtiaľ prešiel už do malého seminára v Trnave. Vyučovalo sa maďarsky a latincky. Všetky jazyky sa musel naučiť. Jeho prvé kňazské pôsobiská boli dedinky Se-

„Úspech nepadá z neba.
Ani ho nenájdeme
v priekope pri ceste.
Úspech si treba
odpracovať. Či už prácou
na sebe, alebo prácou
na svojich projektoch.“

nograd a Krnišov. Ani jedno nebolo považované za dobre finančne zabezpečenú faru. Ešte počas pôsobenia v Krnišove napísal pre Maticu slovenskú knižku „Hospodár na Slovensku“. Ibaže práve keď prišiel náklad knihy z tlačiarnie, bola Matica slovenská zatvorená. Prvý diel knihy bol





Socha Andreja Kmeťa v Banskej Štiavnici, zdroj: Wikipedia, autor Marcin Szala

stratený a s ním aj množstvo času, ktorý Andrej Kmeť tejto knihe venoval. Druhý diel ani nevyšiel. Jeho hmotná situácia sa zlepšila až keď sa stal farárom v Prenčove. To už ale naplno pracoval na skúmaní geológie a botaniky Sitna. A neboli to veru len romantické vychádzky do prírody. Často sa vrátil premoknutý a uzimný. A nálezky bolo treba určiť, konzervovať, skúmať, konzultovať. Keď vykopal slávnu kosť mamuta, mával zasa na fare najmä v nedeľu toľko hostí, že mu nezostával žiadny voľný čas. A samozrejme, o kosť musel bojovať s úradmi. Aj jeho aktivity na poli vedy sa nie vždy stretli s pozitív-

ným prijatím. Chcel založiť vedeckú spoločnosť, ktorá by mala pobočku v každom väčšom meste na Slovensku. Ostatným však stačila muzeálna spoločnosť a múzeum v Martine. Hoci dnes nesie toto múzeum meno Andreja Kmeťa, sám „posledný slovenský polyhistor“ by z toho možno až takú radosť nemal. On nechcel múzeum, on chcel vedu a povznesenie národa. Prečo o tom všetkom píšem? Práve preto, že v mnohých životopisoch úspešných ľudí sa zamlčuje, že úspech nepadá z neba. Ani ho nenájdeme v priekope pri ceste. Zlatá rybka, ktorá nám splní aspoň tri prania, patrí do rozprávky. Úspech si

treba odpracovať. Či už prácou na sebe, alebo prácou na svojich projektoch. Niekedy mám pocit, že príliš veľa ľudí okolo žije v stave, ktorý sa nápadne ponáša na syndróm naučenej bezmocnosti. Že neviete, čo to je? Psychológovia už dávno zistili, že keď nechali pokusné psíky istý čas trápiť elektrickým prúdom, psíky stratili schopnosť chrániť sa. Aj keď ich premiestnili do kletky, kde stačilo posunúť sa na nevodivú podlahu, psíky to už neurobili. Apaticky ležali a nechali sa trápiť. Vedci tento stav nazvali syndróm naučenej bezmocnosti. Prejavuje sa apatiou a nízkym sebavedomím. Ak je napríklad jeden partner dominantný a druhý submisívny, ten submisívny to po istom čase už nerieši. Naučil sa žiť v bezmocnosti.

Rovnako je to v škole. Ak žiak má problémy s prospechom či správaním, veľmi rýchlo mu je vysvetlené (dúfajme že len vysvetlené), že nikdy nič v živote nedosiahne. A keď sa to zopakuje aj v ďalšom ročníku, prípadne na ďalšom predmete, z mladého nádejného človeka je zrazu neistý mladý človek, ktorý vidí problémy aj tam, kde nie sú. Pretože sa naučil bezmocnosti.

Aj vo firmách sú zamestnanci, ktorým sa občas niečo nepodarilo. Keď sa to opakovalo, naučili sa, že svet je zlý a im sa nepodarí už nikdy nič, najmä nie kariérny postup. Dobrá správa je, že náš mozog je plastický. Tak ako sa dá naučiť bezmocnosti, dá sa naučiť aj optimistickému pohľadu na život. Aj ten, kto prežil traumy, dokáže sa z nej spamätať. Kľúčom je práca s vlastným myslením. Je dôležité identifikovať spúšťače bezmocnosti a vyradiť ich zo svojho života. A najmä žiť v prítomnosti. Nezaoberať sa traumami a tým, čo bolo. Naš mozog je sám o sebe milosrdný a na negatívne veci zabúda skôr ako na pozitívne. Občas mu ale musíme pomôcť a prestať sa hrabať v minulosti. Už som spomenul, že ani Andrejovi Kmeťovi sa zďaleka nevydarilo všetko. Nikdy sa však nenechal odradiť. Ak existuje naučená bezmocnosť, tak jeho život nás môže naučiť, že existuje aj naučená schopnosť niečo so svojím životom robiť a nevzdávať sa.

1. Najdi 10 rozdielov.



2. Pospájaj body podľa poradia. Čo sa skrýva na obrázku?



3. Ktorou cestičkou sa dostane zajačik k mamičke?



4. Najdeš na obrázku tieto zvieratká a predmety?



KYSUCE

raj pešieho turistu



Územne tvoria Kysuce dva okresy: Kysucké Nové Mesto a Čadca. Nenájdeme tu výrazné vrchy, rozsiahle roviny, ba ani hradnú pamiatku. A predsa je to to najslovenskejšie Slovensko, ktoré sa oplatí vidieť.

KYSUCE SÚ TVORENÉ údoliami a vrchmi, ktorých osou je údolie rieky Kysuca. Tá smeruje od prameňa v obci Makov najskôr na severovýchod k Čadci a odtiaľ priamo na juh k Žiline.

Geologická stavba je podobná hornej Orave a podobný je preto aj tvar krajiny. Hlboké údolia sú lemované strmými, ale obľými kopcami, ktoré sú približne rovnako vysoké po celom území. Ak sa na niektorý vyšveráte, otvorí sa vám pohľad do dialky. Aj preto stoja na mnohých kopcoch rozhľadne (Kamenité, Marťakov kopec, Luby, Stratenec, Bobovec, Tábor, atď.). Kysuce určite vedú tabuľky vo výskyte rozhľadní na štvorcový kilometer. Nie sú to však len nejaké narýchlo zhlobené veže. Viaceré z nich sa vyznačujú aj zaujímavou architektúrou a cesty k nim sú takmer vždy zaujímavé aj z turisticko-športového hľadiska. Najzaujímavejšou z veží je určite veža v Turzovke na Živčákovej. Jedná sa o mariánske pútnické miesto a veža kostola je zároveň vyhládkou. Či sa už vyberiete do

Turzovky za duchovným alebo turistickým účelom, určite vás nesklame.

Ako sme už spomenuli, vrchy na Kysuciach nie sú príliš vysoké. Turistika na Kysuciach preto nie je ani tak o zdolávaní vrcholov, ako skôr o túlení sa krajinou. Najmä na horných Kysuciach sú údolia aj kopce doslova posypané samotami. Pre turistu to znamená nielen sieť značených turistických chodníkov, ale aj možnosť vyhľadávať si vlastné trasy a prepájať tak tie oficiálne. Napríklad zelená trasa zo železničnej stanice v Čadci turistu dovedie na vrch Kýčera. Odtiaľ sa môžete rozhodnúť pre tri ďalšie trasy. A po ďalšom kilometri a pol môžete znova dôjsť na križovatku, kde si budete vyberať z ďalších troch smerov. Raj pre turistu, ktorý nechce zdolávať vrcholy, ale túlať sa krajinou.

Ak uprednostňujete cykloturistiku, určite si vyskúšajte cyklotrasu z Krásna nad Kysucou do Novej Bystrice. Keďže je vybudovaná na pôvodnom zvršku železničky, má

aj napriek dĺžke 20 kilometrov len minimálne stúpanie. A keď už budete v Novej Bystrici, bola by škoda nepreviezť sa na historickej úvratovej železnici vo Vychylovke či nenavštíviť miestny skanzen.

Ak sa rozhodnete navštíviť len nejaké tie zaujímavosti, môžete si ich skombinovať hneď niekoľko. Kamenné gule v Klokočove, ropný prameň v Korní, historický kamený most v Krásne nad Kysucou-Blažkove či rodný domček Jozefa Kronera v Staškove sú isto zaujímavé. Ale návšteva len jednej zaujímavosti by bola na celodenný výlet málo.

Vzhľadom na to, že hore Kysucami vedie len jedna hlavná dopravná tepna, vypočítajte si výlet vždy tak, aby ste ráno šli smerom „hore Kysucou“ a popoludní „dole Kysucou“. Zápcham sa síce úplne nevyhnete, ale budete na tej strane cesty, kde sú kratšie kolóny.



Jarné recepty

Aj v tomto čísle sme si pre vás pripravili dva jednoduché recepty, ktoré nezaberú veľa času a nie sú ani náročné na suroviny. Prvý recept obsahuje asparágus lekársky, ľudovo špargľu.

Táto zelenina, nazývaná aj kráľovná jari je nielen chuťovo lahodná, ale aj veľmi zdravá. Obsahuje totiž až 93 % vody a veľa vitamínu E, ako aj ďalších zdraviu prospešných látok. A že sa blížia Veľkonočné sviatky, špargľu si trochu vylepšíme. Ale nie veľa. Len tak, aby po nej siahli aj zatvrdilí "mäsožravci". Druhý recept, ktorý vám ponúkame, tiež obsahuje zeleninu, konkrétne mrkvu. A aj výťažky z ovocia, presnejšie citrónovú šťavu. Garantujeme, že po mrkvovej torte s polevou sa budú všetci oblizovať.



Zapekaná špargľa so slaninou a syrom

SUROVINY

- * čerstvá zelená špargľa
- * plátky slaniny alebo prosciutta
- * plátkový syr
- * soľ a čierne korenie

PRÍPRAVA

- Zo špargle odložíme drewnatú spodnú časť. Mäkkú hornú časť vložíme do osolenej vody a varíme, kým nezmäkne (asi 10 minút).
- Uvarenú špargľu osolíme a obalíme do plátok slaniny. Podľa množstva špargle a slaniny môžeme obalovať každú špargľu samostatne, alebo obaliť dve či tri stonky spolu.
- Špargľu obalenú v slanine uložíme na plech,

vystlaný papierom na pečenie. Posypeme korením a vložíme do vyhriatej rúry.

- Pečieme 15 minút, resp. dotedy, kým slaninka nie je upečená do chrumkava. Tesne pred dopečením položíme na špargľu plátky syra. Z rúry vyberáme hneď, ako sa syr roztopí.
- Špargľu môžeme podávať samostatne, alebo s varenými zemiakmi, vareným vajítkom, či volským okom.



Mrkvová torta s citrónovou polevou

SUROVINY


- * 450 g mrkvy
- * 300 g cukru (obyčajný alebo hnedý)
- * 4 vajcia
- * 280 g hladkej múky
- * 120 g mletých vlašských orechov
- * mletá škorica
- * prášok do pečiva
- * sóda bikarbóna
- * 2 dl rastlinného oleja
- * mlieko

POLEVA

- * 200 g práškového cukru
- * citrónová šťava
- * voda

PRÍPRAVA

- Mrkvu očistíme a najemno nastrúhame. Pripravíme si tortovú formu. Môžeme použiť aj vysokú nastaviteľnú formu, prípadne cesto cesto rozdeliť do formy na muffiny. Ak používame plechovú formu, môžeme na dno vystrihnúť papier na pečenie a jej boky vymažeme tukom a posypeme hrubou múkou. Nastavíme rúru na 180°C a necháme zohriať.
- Oddelíme žĺtka od bielkov. Do bielkov pridáme štipku soli a vyšľaháme sneh. Do žĺtkov nasypeme cukor a vyšľaháme hustý krém. Postupne prilievame olej a 3 polievkové lyžice mlieka. Pridáme mrkvu a premiešame.
- Múku zmiešame s dvoma zarovnanými kávovými lyžičkami prášku do pečiva, dvoma zarovnanými lyžičkami sódy bikarbóny, kávovou lyžičkou škorice a orechmi. Potom múku vmiesime do žltkovej zmesi.
- Do zmesi pridáme sneh a dobre premiešame.
- Vylejeme zmes do formy, vyrovnáme povrch a po vložení do rúry pečieme približne hodinu. Stav torty môžeme skontrolovať zapichnutím špáratka alebo špajdle.
- Po dopečení vyberieme z rúry, necháme chvíľu vychladnúť, potom otvoríme bok formy a tortu necháme ďalej chladnúť.
- Do preosiateho cukru pridáme 4 polievkové lyžice citrónovej šťavy a jednu lyžicu vriacej vody. Vymiešame do hladka. Hotovú polevu vylejeme na vychladnutú tortu. Prípadné stekance na bokoch pridajú torte na estetike. Môžeme dozdobit cukrárskymi posypmi.
- Tortu odložíme a necháme stáť 24 hodín. (Ak to vydržíme.)

 <p>Už viac ako 30 rokov pomáhame vytvárať...</p>				crooks, Ei, Uma	150 (rím.)	druhá solmizač. slabika	podopieraj	škvarka	kórejská auto-mobilka	selén (zn.)		2	tropické ovocie	
				darebáci, po angl.								501 (rím.)		
				1								dobře (slang.) sumerská metropola		
					citoslovce silného citového vzrušenia	Irena (dom.) hokejová profiliga					meno her. Thurman osobné zámeno			
					zlosť					obyvateľ Trácie ruský súhlas				
					zamiľ									
	rajčina (potrav.)	manilské konope		4 lebo (bás.)						čo, po česky ukrajinský prístav				
tam			aleže			meno spev. liturgický obrad			osobné zámeno kráčam			vylieval		
sibírsky veľtok			mužské meno kozub			český súhlas kaukazská osada		modla latinský pozdrav						
olejnatá rastlina			lovkyňa perál citoslovce bolesti			neznámym smerom vajce, po nem.								
3								časť mužského obleku						
niečo zakázané					americký boxer (Muhammad)			zubná sklovina (anat.)						

Prípravil: Slovenský zväz hádankárov a krížokárov, www.szhk.sk

Autor: M. Gomola

Správne znenie tajničky pošlite do 24. 3. 2023 emailom na adresu kmagazin@kinekus.sk alebo poštou na adresu KINEKUS, s.r.o., Rosinská cesta 13, 010 08 Žilina.

Päť úspešných riešiteľov odmeníme hodnotnými cenami.

SPRÁVNE ZNENIE TAJNIČKY Z MINULÉHO ČÍSLA (ZIMA 2022)

„Príjemné Vianoce a... pri nákupoch dobrý vkus želá KINEKUS.“

Spomedzi všetkých úspešných riešiteľov sa šťastie usmialo na týchto výhercov:

- **Jozefína Drnzíková** Kanvica na kávu a čaj
- **Stanislav Krištof** Skrutkovač a bity INCO
- **Kristína Kolláriková** Samozavlažovací truhlík s príslušenstvom
- **Oľga Maňková** Postavička ZAJAC
- **Janka Mišáková** Lampáš so žiarovkou LED

GRATULUJEME!

VTIPY:

Ako starnem, stále viac si spomínam na všetkých, ktorých som v živote stratil. Myslím, že práca turistického sprievodcu nebola pre mňa to pravé.

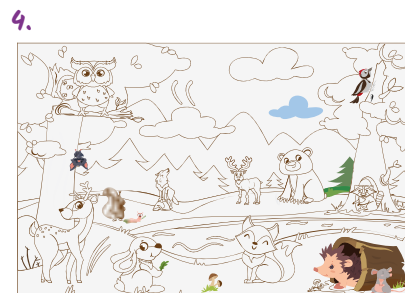
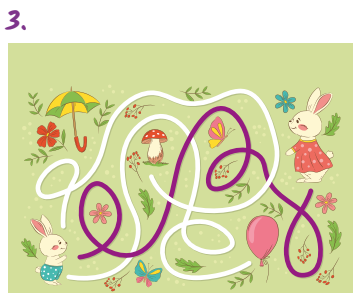
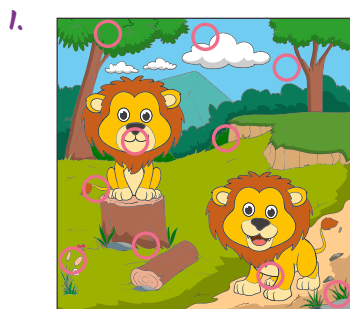


Čerstvú mamičku v nemocnici:
„Chcela by som dať svojej dcére meno Ema.“
Sestrička: „Lutujem, meno Ema už niekto používa. Skúste napríklad Ema56 alebo Ema_478.“



Prepadol ma chlap a reve:
„Peniaze alebo život!“
Hovorím mu: „Ja som ženatý. Aké peniaze, aký život?“

Správne riešenia zo strany č. 22



TRENDOVÉ KVETINÁČE,

*v ktorých bude
každá rastlina
hviezdou.*

GRACIA
BETON EFFECT

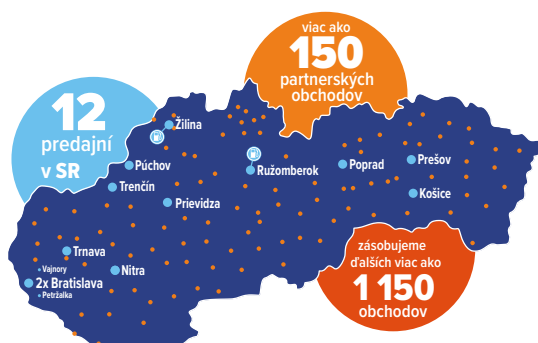
FURU

KARO ECO
COFFEE DESKA

TUBO P
BETON EFFECT

Objavte
všetkých viac
ako **400 druhov**
kvetináčov

Skús
KiNEKUS



NAVŠTÍVTE KINEKUS ALEBO VYŠE
150 PARTNERSKÝCH OBCHODOV OZNAČENÝCH

Overený partner
✓ **KiNEKUS**

Kliknite na kinekus.sk/partnerskeobchody alebo naskenujte QR kód a nájdite partnerský obchod vo vašom okolí.

ŽILINA • BRATISLAVA 2X • KOŠICE • NITRA • POPRAD • PREŠOV • PRIEVIDZA • PÚCHOV • RUŽOMBEROK • TREŇCÍN • TRNAVA • JESENÍK (CZ) • ŠUMPERK (CZ)

www.kinekus.sk



ZÁHRADNÉ PRÁCE? S RADOŠŤOU.

Objavte
viac ako
2500 užitočných
produktov
do záhrady



ŽILINA **vynovená predajňa**
Kamenná 4, 041/777 77 77

BRATISLAVA – VAJNORY
NC Vajnoria, Pri starom letisku 3, 0945 800 322

BRATISLAVA – PETRŽALKA
Fedinova 14, 02/638 11 447, 0918 378 463

KOŠICE
OC Cassovia, Pri Prachárni 4, 0908 566 944

NITRA
HomeBox oproti Möbelix, Bratislavská 35, 0902 900 596

POPRAĎ
Dlhé Hony 5268/9 (OC Kriváň oproti OC MAX), 052/202 22 02

PREŠOV
Vihorlatská 1/A (budova Hypernovy), 051/242 00 20

PRIEVIDZA **nová adresa**
Nedožerská cesta 1268 (vedľa Decodomu), 0908 250 795

PÚCHOV
Okružná 1746/74 (pri ČS Slovnaft), 042/471 03 03 – 5

RUŽOMBEROK
Bystrická cesta 2159, 044/435 39 10 – 12

TRENČÍN
Belá 7575 (oproti OC Laugaricio), 032/640 12 95 – 96

TRNAVA **nová predajňa**
Veterná 7462/18 (oproti OC Galérii TESCO pri OMV), 0902 900 597

JESEŇÍK (CZ) **nová predajňa**
Janáčkova 1356, +420 737 892 562

ŠUMPERK (CZ)
Žerotínova 2833/46, +420 731 630 059